

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1887. l.

XXVII. leto.

Kako naj se poučuje kmetijstvo v nadaljevalnem tečaju ljudske šole.

(Spisal **Fakinovič**.)

Važnost kmetijskega poučevanja spoznala je visoka vlada ter ustanovila: deželne kmetijske šole, kjer se kmetski mladenči dejansko poučujejo v umnem kmetijstvu; imenuje potovalne učitelje kmetijstva, ki predavajo oni predmet v raznih kmetskih občinah; a tudi ljudski učitelji imajo to vzvišeno nalogo.

Gledé poučevanja v kmetijstvu v nadaljevalnem tečaju s posebnem ozirom kraških razmer sledeče:

Pri poučevanju v kmetijstvu je uvažati ona didaktična pravila, ki v obče veljajo v poučevanje drugih predmetov, kateri so znani vsakemu učitelju. Pri poučevanju v kmetijstvu je tudi treba paziti na to, da se učencevo srce blaži. Učitelj se mora strogo ravnati po pravi metodi ter poučevati naravno in kolikor mogoče nazorno, napredovaje od znanega k neznanemu, od lahkega k težjemu, od bližnjega k daljnemu, od enojnega k zloženemu ter se mora ogibati onih hib, ki poučevanje dolgočasijo. Buditi je treba učencu veselje za vsak pouk, a toliko bolj pri poučevanju v kmetijstvu. V to svrho se mora učitelj za poučevanje dobro pripraviti, kajti izrecilo: „Za učence je najboljši pouk komaj dober“, obistinuje se superlativno pri poučevanju v kmetijstvu.

Pri tem poučevanju imamo pred seboj 13 in 14 letne učence, ki užé domá vidijo, poskušajo in opravljajo razna kmetijska dela. Da bode poučevanje v kmetijstvu uspešno, si mora učitelj osnovati primerno učno snov ter napraviti učni načrt. Ako učitelj ne zbere primerne učne snovi in če ne predava prepričevalno, učenci izgubé veselje do pouka in zaupanje do svojega učitelja.

Učno snov za poučevanje v kmetijstvu kaže nam poleg kmetijskih knjig osobito naša domača zemlja in delovanje naših kmetovalcev. Ta snov se mora umeti, razvrstiti ter iz nje sestaviti učni načrt za kmetijski pouk, ter ga razdeliti na 10½ mesečni pouk.

Poučevanje naj se vrši po naravnem načrtu, oziraje se na delovanje, katero vrše istočasno naši sodeželani. Učitelj naj presoja delovanja svojih občinarjev ter naj tudi nasvetuje pravilneje obdelovanje njihovih zemljin in spravo pridelkov.

Težavno in važno je poučevanje v kmetijstvu, zato se ne sme pretirati, nego v prvi vrsti skrbeti, da se odpravijo vidni in lahko poučljivi pogrški, ki se svoječasno vrše na prostem in na dvoru.

Za vzgled, kako naj se opominja na take pogreške, navedem sledeče: Ko sem služboval v S., šel sem po dokončanem šolskem pouku iz šole s tedanjim g. nadzornikom. Ko greva po Štorjanski vasi, ugleda gosp. nadzornik dečka, kojega pokliče k sebi rekoč: „Glej sold!“ Deček zrè v tla in pravi: „Saj ga ni!“ G. nadzornik mu pokaže na cesti živalski odpadki, rekši: „Kaj je to?“ Deček zarudi. Potem pristavi gosp. nadzornik: „Vidiš! to je za kmetovalce več vredno, nego soldek. Ako se več takih odpadkov spravi na kup, ki se potem zvozi na njivo, bode to dobro obrodilo in donašalo več goldinarjev dobička, a nasprotno se na pusti njivi ne spleča niti delo.“ Tak pouk je na pravem mestu, ki prepričevalno vnema v izboljšanje kmetijskih razmer.

Tedaj bolje malo, pa to temeljito in vztrajno se mora zahtevati, da se kolikor možno odpravijo napake umnega kmetovalstva. Smelo opozarjam, da je nepravdo, ako učitelj učence dresira o kemični sestavi zemljin, a vidno izboljšanje zemlje zanemarja; ako poučeva o tujih živalskih pasmih in prezira rejo in izboljšanje domače govede, ako našteva kmetovalcu taka gnojila, katerih si ne more omisliti, — a prezira pogreške, ki se vršé v občini gledé umnega pridobivanja gnoja.

Iz navedenega sklepam, da kmetijski pouk naj bode temeljit, kraju in času primeren, s posebnim ozirom, da se krajevni, vidni in lahko prepričevalni pogreški odpravljajo.

Kot navod kmetijskemu pouku sestavi sem učni načrt oziraje se na svoječasnno delovanje na Krasu. To učno snov sem razvrstil v 10½ mesečni pouk, navedši to, kar se dela na polji, na travnikih, na dvoru in v gozdu itd. Recimo: meseca septembra: kako se koplje in spravlja krompir; kako se sadje suši in se iz njega napravlja pijača; kdaj in kako naj se seje ozimina; kako naj se jemlje satovje iz čebelnega panja; kako se čisti med in vosek; kako naj se napravlja vinska posoda. Meseca oktobra: kako naj se urejajo vinske kleti; kako naj se trga, čisti in odbira grozdje; kako naj se ravna z vinom mej vrñjem; kako naj se spravljajo jesenski pridelki. Meseca novembra: kako se seka les za stavbe in v kurjavo; kako se spravlja listje; kako se gnojé travniki; kako se kopljejo jame za nasaditev sadnih in gozdnih dreves; kako se seje seme za vzgojo divjakov; pouk o sestavi rodovitnosti in izboljšanju zemlje. Meseca decembra: kako se premešava žito; o žitnih žužkih; kako se prezračujejo hlevi; o živinoreji in nje koristi; izbiranje in znamenja goved za rejo, molžo, pitanje, delo; kako se krmi goveda; o raznih živinskih boleznih; kako se napravlja maslo in sir. Meseca januarja: o gnoju; kako se napravlja gnojišče; gnojenje z gorkim in mrzlim gnojem, kompostom, gnojnico; o prebiranju krompirja; kako se odpravljajo razne vinske bolezni; o popravi in pripravi raznega kmetskega orodja. Meseca februarja: sejanje vrtnine; o presadevanji in obrezovanji sadnih in gozdnih dreves; o obrezovanji trt; o polivanji travnikov z gnojnico; o sejanji trave; o čiščenji travnikov; o setvi jarine. Meseca marca: o čiščenji dreves; o oplemeničenji sadnih dreves; o posipovanji travnikov s pepelom, krnine; o vezanji trt; pouk o kmetijstvu koristnih ptičev. Meseca aprila: kako se vzrejajo in oplemeničijo murbe; kako se gojé svilopredke; o sajenji krompirja, fižola, turšice; o oranji; o pletvi. Meseca maja: o okopavanji in sadenji trt; o trtnih boleznih in merčesih; o okopavanji krompirja. Meseca junija: o pokončevanji svilodnih bub; o napravi in shranjenji svilodnega semena za zimo; o okopavanji turšice; o košnji travnikov; o rojenji čebel. Meseca julija: o žetvi in sejanji jesenskih pridelkov; o žveplanji trt; o odbiranji semenskega žita; o žitnih boleznih.

S tem sem navel najvažnejša kmetska delovanja v naši ožji domovini. Končno opozarjam: Naj bi posamniki kakor tudi občinske in okrajne šolske oblastnije delovale v to, da se vsem ljudskim šolam na Krasu priredé šolski vrti, da bi učitelj mogel te-orijo združevati v vzgledno prakso, kajti: „Besede mičejo, a vzgledi vlečejo“.

Zgodovina pedagogije.

(Dalje.)

Naj se na en mah dela samo ena reč, t. j. mladina naj se najprvo uči samo eno umetnost ali en jezik, in dokler se ga ni naučila in si ga prisvojila, naj se ne pustí k drugemu.

V obče naj se ne jemlje novo, dokler se starega ni temeljito in dovoljno obvladalo.

Vse je treba storiti po redu in tečaju narave, katera prehaja v vseh delih od enostavnega in nižega k velikemu in vzvišenemu, in potem takem tudi od znanega do neznanega.

Najprvo se podá stvar sama, a potem še le način o stvari. Nobeno pravilo naj se ne podaje brez vzgleda, noben pisatelj brez jezika. Pravilo naj si učenec sam najde iz raznih izrekov; pa kadar ga je našel, zapomnil si ga bo, ker ga je razumil, ker je to plod lastnega spoznanja.

Enoličnost naj bo v vsem, v načinu poučevanja in v knjigah.

Vse mora biti skladno in edinstveno, tako, da se vsi jeziki učé na isti način, in da se v eni umetnosti ne uči kaj takšnega, kar bi se drugi pretilo.

Vsak pouk naj se začénja z materinskim jezikom, in še-le potem, kadar se je učenec v njem izuril, more se dopustiti, da se uči še drugega jezika.

Vse naj se zgodi brez sile in mržnje. Učitelj naj radi učenja ne kaznuje učenca. Radi zlobnosti (hudobije) naj ga kaznuje, a to naj ne stori sam, ampak za to odločena oseba (scholarh).

Ista tvarina naj se večkrat ponavlja. S tem se naučeno gradivo tako vtisne v dušo otrokovo, da ga ne more več tako lahko pozabiti.

Na pamet naj se nič ne uči, ker to otopí razum in ubije ostroumnost.

Vse je treba učiti na temelju indukcije in poskusa. Kar učenec sam ne vidi, niti ne izkusi, to nima za-nj nikakove vrednosti. Treba torej učence napeljevati, da sami gledajo, ter da po indukciji iz poedinih pojavov izpeljujejo obča načela in zakone.

V. Ivan Komenski.

Ivan Amos Komenski rodil se je l. 1592. v Nivnicah na Moravskem. Njegovi dedje so bili domá iz mesteca Komne, in odtod ima ime Komenski, katero je on po tedanjem običaju polatinil ter se pisal Comenius. Komenski je pripadal tako imenovanim „českim bratom“ ter se izučil v teologiji v Herbornu in Heidelbergu. Potem ko se je nekaj časa mudil tudi v Amsterdamu, povrnil se je v domovino, kjer je postal (l. 1614.) ravnatelj bratovski šoli v Prerovi, a potem pridigar in rektor šole v Fulneku (l. 1618.). Že tukaj je začel premišljevati o popravku pouka ter pisal tudi učne knjige. Ko je slišal o Ratkevem delovanju na šolskem polji, pisal mu je ter ga prosil za navod o njegovi novi metodi, pa ni dobil odgovora. Ko so bili s cesarskim ukazom vsi nekatoliki pregnani iz Avstrije, šel je Komenski z mnogimi udi „česke bratovščine“ v Lešno (Lissa) na Poljskem. Tukaj je bil učitelj in rektor latinski šoli in spisal svoja najznamenitejša dela, namreč „veliko didaktiko“ (l. 1629.), „informatorij materinske šole“ in „odprta vrata jezika“ (l. 1631.). Na poziv angleškega parlamenta odpotoval je (l. 1641.) v London, da prestroji tamošnje šolstvo. Toda nastali nemiri in meščanska vojska niso bili ugodni njegovemu namenu. Zategadel odide na Švedsko, kjer se je bil na prošnjo kancelarja Oksenstjerna zavezal sestaviti za Švedsko potrebne šolske knjige.

Ko je bila dokončana tridesetletna vojska, povrnil se je v Lešno, kjer so ga njegovi istoverniki izbrali za škofa. Na poziv kneza Rakoczija odšel je mej tem (l. 1650.)

v Šarošpatak na Ogerskem — ter uredil tam pansofijsko šolo in napisal znamenito svoje delo „svet v slikah“ (Orbis pictus). Cerkveni posli so ga prisilili, da se povrne v Lešno (l. 1654.), kjer je čez nekaj let izgubil vse svoje imetje, svoje knjige in mnogo rokopisov, ko so namreč Poljaki v borbi proti Švedom zapalili mesto. Na to je odšel v Amsterdam, kjer je umrl l. 1671. V vsem je napisal čez sto del raznega zadržaja ter spada mej najbolj učene može svoje dóbe. Pedagogijska načela razvil je največ v omenjenih spisih, posebno v „veliki didaktiki“. Mi jih tù na kratko sestavno navedemo.

Smoter vzgoje je Komenskemu večna blaženost ali zveličanje. Zato naj bo človek ne samo razsvetljen, ampak tudi kreposten in pobožen. Vsa deca, bogata in siromašna, odlična in prosta, možka in ženska čutijo potrebo pouka, a šole ne izpolnjujejo svoje naloge, ker je pouk v njih premalo jasen, a moralna vzgoja se celó zanemarja. Zavaljo tega se mora šolstvo organizovati. V materinski šoli, ki ima biti v vsaki družini, naj se otroci vzreajo do dovršenega šestega leta.

V njej je treba vaditi največ čuti ter seznaniti otroke z raznimi predmeti v njihovi okoliščini (s kamenjem, rastlinami, človeškimi udi, barvami, osebami in dr.). V njej se more dober temelj položiti za vse znanosti in umetnosti. Disciplina naj bo stroga. Strogost je blagoslov za otroke; nasprotno pa jih opravičevanje popačuje. Roditelji morajo biti otrokom vzgled lepega obnašanja. Ljudska ali národna šola naj bo v vsaki občini in naj hodijo vanjo vsi otroci od šestega do dvanajstega leta. Ona je šola materinskega jezika in stvarnih nauk; v njej naj se uči čitati, pisati, računati, sv. pismo, katekizem, pesmi, pregovori, nekaj zgodovine, zemljepisa ter poznavanje raznih obrtov in umetnosti. Čitati in pisati treba je ob enem učiti. Latinska šola naj bo v vsakem mestu za učence od dvanajstega do osemnajstega leta. V njej se ima učiti materinski, latinski, grški in hebrejski jezik, potem sedem svobodnih umetnosti ter fizika, kronologija, povest, etika in biblijska teologija. Igre, šetanje, dramske predstave in gimnastiške vaje spadajo tudi k šolskemu življenju. Visoka šola ali akademija ima biti v vsaki pokrajini. To naj obiskujejo mladenči od osemnajstega do štiriindvajsetega leta in naj se v njej učé vseh znanosti.

Za največje pravilo pri vsakem pouku smatra Komenski naravnost. On hoče namreč, da se učitelj pri pouku ravna ne samo po zakonih človeške narave, ampak da pazi na stanovitne pojave v skupni prirodi. On opozarja na razvitek ptice in drevesa, na delo zidarja, slikarja in vrtnarja, poudarjajoč, da je postopanje pri teh skozi in skozi enostavno in naravno. Iz načela naravnosti izpeljuje Komenski mnogo didaktičnih pravil, ki imajo večinoma še dandanašnji svojo veljavo. Navesti hočemo tù samo najpoglavitejša, a uvrstiti jih po sorodnosti.

Pouk se ima početi za časa. Obrazuje naj se najprvo razum, potem spomin, pottlej jezik in roka. Nobenega jezika naj se otroci ne učé iz slovnice, ampak iz pripravnih pisateljev. Vzglede treba je podati prej nego pravila.

Predno se pričnè učiti kak predmet, naj se duh učencev zanj pripravi. Vneti je treba voljo za nauk, in poučevanje tako urediti, da se vidi deci kakor igra in zabava. Treba je torej premišljevati na vse načine, s katerimi se more razumevanje olajšati.

Učence ni treba obkladati z množino učne tvarine. Učé naj se torej samo stvari svete, častne, prikladne in koristne. Za pouk naj se porabi le malo ur. Istočasno naj se učenci bavijo samo z enim predmetom. Ne gre torej, da bi se na en mah učili latinski in grški jezik, ali gramatiko, logiko in retoriko.

Postopati je treba od občega k pojedinemu, t. j. od glavnega k podredjenemu, od bistvenega do nebistvenega, od očitnega k skritemu, od lehkega k težjemu itd. Ves pouk

se ima tako vravnati, da daljni nauk ne podaje nič novega, ampak da se samo razvija v podrobnosti to, kar se je prej učilo.

Pri vsakem pouku naj sodelujejo tudi čuti. Naj se ničesar ne uči, da ne bi se odmah pokazalo in povedalo, čemu je. Sorodne predmete treba več in več ter čvrsto spajati. Treba tako učiti, da se enkrat naučeno nikoli ne pozabi, da marveč eno iz drugega raste, da se eno na drugo opira tako, da se eno z drugim okrepečuje in dopolnjuje. Naj se torej nauk z vsakdanjim delom in nepretrgano vajo izvršuje.

V eni šoli ali enem razredu naj poučuje le en učitelj. Naj bo ena metoda za vse znanosti, knjige istega zadržaja in za vse vaje isti red. Isto delo naj se daje vsem učencem hkrati, t. j. naj se poučuje skupno, a ne pojedincev.

Komenski zahteva, da se mladina napeljuje tudi na to, da bode moralna in krepostna. V šoli mora biti strah in red; šola brez discipline je vodnjak brez vode. Iz tega sicer ne sledi, da se mora v šoli tolči in kričati, a vladati mora v njej skrbnost in pozornost. Kaznovati se mora oni, ki je pregrešil se, ali ne zato, ker se je pregrešil, ampak zato, da tega kasneje več ne učini. Zavoljo tega je treba kaznovati brez strasti in jeze, blago, iskreno in pametno, da kaznovanec sam previdi, da se to iz ljubezni zgodi.

VI. *Ivan Locke.*

Ivan Locke (l. 1632. — 1704.), iz Wringtona na Angleškem, izučil se je v filozofiji in medicini, pa se radi slabega zdravja ni baval z zdravilstvom. Vzgajal je bolehljivega sina grofa Shaftesburya, ki se je z njegovo skrbjo po vsem popravil ter postal zdrav in krepak človek. Najznamenitejša dela njegova so: „Poskus o človeškem razumu“ in „Nekatere misli o vzgoji“. V prvem je razvil svoje misli o duši ter postavil temelj empirijski psihologiji. Po njegovem nauku ni prirojenih predočeb, marveč one nastanejo iz naše izkušnje, in to neposredno, da namreč stanovite predmete zamenjavamo, ali posredno, da jih predelujemo, razstavljamo, sestavljamo, in tako po abstrakciji in refleksiji stvarjamo množico novih predočeb, ki so deloma tako enostavne, da se nam vidijo, kakor da bi ne bile postale po izkušnji.

Po teh psihologijskih načelih napisal je Locke tudi svoje drugo delo. To ni ravno sestavno (sistematično) napisano, a je v njem mnogo krasnih misli in praktičnih navodov.

Za najvišji cilj vzgoje ima Locke „zdravo dušo v zdravem telesu“. Treba je torej na to delati, da se telo čem več tem bolje ojači in vtrdi. Obleka ne sme biti po zimi ne preveč topla, ne sme biti tesna, posebno okoli prsi ne. Razen tega je treba, da so otroci dan in noč, pri lepem in grdem vremenu gologlavi. Vsako jutro naj umivajo noge v mrzli vodi. Manjšim otrokom ni treba dajati mesa, marveč mleka. Nemočno pivo smejo nekoliko piti, a ne sme se jim dati ne vina, ne žganja. Rano naj gredo spat in rano naj vstajajo. Na perji naj ne spavajo. Krepost je prva in najpotrebnejša lastnost izobraženega človeka. Samo tisti je kreposten, ki je dovolj močan, da se more odreči svojim poželenjem in udušiti svoje strasti, ter samo to storiti, kar odobrava njegov um. Od zibeli je treba torej že otroke privajati, da krotijo svoje želje. Ako skrbimo, da imajo vse, kar jim je v istini treba, in ako se jim nasprotno vse to odbije, kar hočejo z jokom od nas doseči, tedaj se bodo navadili iznebiti se odvečnih in nepotrebnih stvari, in ne bodo si nikoli podstopili, zapovedovati z jokom ali svojeglavnostjo. Ne gre jim mnogo pravil dajati, ker ne koristijo, dokler niso z vajo prešle v drugo naravo. Otroci naj se navadijo pristojnosti, a ne gre jih mučiti z vsakojakim komplemen-tovanjem. Laž naj se jim predoči za največo sramoto. Treba je izvedeti in prepričati se o osebnih lastnostih otrok in po njih se ravnati. Za to je najlepša prilika pri igri, kjer mislijo otroci, da jih nikdo ne opazuje, zato odkrivajo takrat najbolj svojo naravo

Vladohlepne otroke treba je ustavljati in zahtevati, da storijo vse, kar se jim zapoveduje. Dokler so mladi, naj se jim to strogo nalaga. Kasneje se jim prijateljski svetuje ter se jim tudi razlogi navajajo. Ako prej postopamo z dečkom kot z možem, bode tudi prej postal mož. S strogimi kaznimi se malo doseže pri vzgoji, nasproti se more ž njimi mnogo hudega učiniti. Šibe in palice so pri vzgoji najnepriljubnejše. Trdoglavost in upor naj se pač s šibo kaznuje. Najpoglavitnejše in najuspešnejše vzgojno sredstvo je pač vzbujenje častiljubja s pohvalo in ukorom. Hvala, kadar jo zaslužijo otroci, naj se rabi pred drugimi sredstvi. Nasprotno pa ne kaže, javno odkrivati njih pogrške, ker bi se s tem otopilo njih hrepenenje po časti. O Bogu naj se uči samo toliko, da je on vse ustvaril, da nas ljubi, da mu moramo biti za vse hvaležni ter ga spoštovati in ljubiti. Zjutraj in zvečer naj otroci molijo kako kratko molitev. Deset božjih zapovedi, vero in oče naš naj se tudi uče. O duhovih jim ni treba nič pripovedovati. Znanje gre ceniti samo toliko, kolikor se ž njim pomaga krepost in modrost. Kreposten in moder človek je več vreden od visoko učenega. Od mladosti je vzbujati veselje do znanja pri otrocih. Na njih pitanja naj se radovoljno in resnično odgovarja. Dobre volje se otrok trikrat več nauči, kakor s silo. Kadar zna dete že govoriti, čas je, da se počne učiti čitati, toda igraje. Z igračkami naj se pričénja pouk v čitanji, n. pr. s kockami, na katerih so razna pismena. Ezopove basni s slikami so pripravne za prvo čitanko. Prve predočbe v duši deteta postanejo s pomočjo stvarí ali prikladnih slik, pa ne s pomočjo besed. Vsa biblija ni za deco. Pisanja naj se uče otroci tako, da prevlečejo rudeča pismena s črnilom. Risanje je treba spajati s pisanjem. Pred vsem treba, da se otroci nauče materinskega jezika, a od tujih jezikov naj se najprej uče francoščine kot jezika najbližnjega sosednega národa. Latinski jezik naj je le za one, ki ga bodo kasneje potrebovali. Gramatike kakšnega jezika naj se uče še-le takrat, kadar so se ga naučili že govoriti. Iz gramatike same se noben jezik ne nauči. Poezija je odvečna umetnost kakor tudi muzika. Plesa naj se otroci uče radi lepega držanja. Z mečem se vaditi, to krepčá, a zapeljuje v dvoboj. Z učenjem jezika gre združevati stvarne znanosti. Zemljepis se more začeti na globu in na kartah. Za tem sledí računstvo s posebnim ozirom na knjigovodstvo in na trgovske račune, potlej zemljepis natančneje, astronomija, geometrija, kronologija, povestnica in državoslovje. Locke je priporočal domačo vzgojo boljše od javne. „Šola, v kateri se zelo bije po zvonu, vpliva dosta na značaj gojenca. — Pri velikem broju učencev, ki so večkrat zbrani v šoli, ne more se dovolj ozirati na osebnosti, niti zadostno nadzorovati vsakega posameznika.“ (Dalje prih.)

Knjiga Slovenska

v XIX. veku.

Karel Melcer r. 27. jan. 1814 v Ljubljani, kjer je učil se modroslovja in bogoslovja, pravoznanstva v Gradcu, v c. k. knjižnici služboval od l. 1843 v Celovcu, od l. 1850 v Ljubljani, l. 1853 postal profesor gimnazijski, vmirovljen l. 1875, u. 8. marc. 1878. Za slovenščino se je vнемal po M. Čopu, dr. J. Zupanu in po Kr. Čbelici. Goreče je prebiral dr. Prešérna in v „Illyr. Bl.“ l. 1833 ponemčil iz Čb. III. sonet „Smert“, kjer se na pr. zadnji odstavek: „Mor'biti, de kdor zdaj vesel prepeva, — V mertvaškim pertu nam pred koncam dneva — Molče trobental bo „memento mori!“ — glasi v pre-stavi njegovi:

„Vielleicht dass der, der froh noch führt den Reigen,
Im Sarge eh' sich Tag und Sonne neigen,
Auch unsern Tod stillschweigend uns verkündet.“

Tako mu je tudi l. 1847 v „Illyr. Bl.“ št. 18 zložil spomenico: „An Prešern beim Erscheinen seiner Gedichte“. Kakor Carniolia, tako ima tudi Carinthia več njegovih spisov vezanih in nevezanih. — L. 1851 je imel vredništvo političnega lista „Ljubljanski Časnik“, v katerem je več sestavkov spisal Dragotin Melcer sam na pr.: Avstrija in nemške zadeve. Skerbite za ljudske šole. Kaj je avstrijska domoljubnost. Katoliška vera terdna podpora vsake države. Nemščina in slovenščina itd.; konec leta pa ga je pokopal ter povedal smrti njegove vzrok takole: „Slovo od bravev. Z umerlim starim letom se je tudi kamen zavalil na grob „Ljubljanskega časnika“. Pešale in pešale so njegove, kakor moči sivega starčka da je moral svojo osodo zgođej doseči. To pa ni moglo drugači biti, ker mu je manjkalo studenca, iz katerega bi bil zajemal vir življenja, ker je pogreševal zraka, v katerem bi bil zamogel svoje slabe ude okrepčavati. Da se ni dvignul visoko, da bi ga bili čislali in hvalili, mu ni zameriti, ker je imel eno perutu zvezano drugo zlomljeno. Sam si je trudil stermo na stermem potu, nobeden mu ni prišel v pomoč, nobeden opešanemu pod pasho segel, toraj ni čudo, da je reva začel slabeti in pešati, da je poslednjič omagal. Svojim prijatom, ki so ga v svojo hišo sprejemali in mu niso sovražni bili, se poslednjič še serčno zahvali in prosi, da bi spomin na njega v svojih persih ohranuli. Naj počiva na strani svojih rajnih bratov, slovenskih časopisov. Z Bogom (Št. 104. 1851)!“ — Novo delovanje se mu je napočilo v srednjih šolah latinskih, kjer je nemški pisal na pr. v izveštju gimnazijskem, v spomenici Cesarjevi in dr. Vidmarjevi, v spomeniku Vodnikovem l. 1859 (V. Vodnik u. Dr. Fr. Prešern str. 181), v „Laibach. Ztg.“ itd. Slovénski se je oglasil v gimnazijskem poročilu l. 1865 str. 23—26: Matiju Čopu v spomin; l. 1866 str. 11—18: Kako naj bi se učila zgodovina v naših srednjih šolah; l. 1867 str. 7—16: Volitev Rudolfa I. in slavna bitva na moravskem polju l. 1278. — V rokopisu je izročil: Die ältesten bekannten Umschiffungen Afrikas; Nekaj o Herodotu, kar je natisnjeno v Slovencu l. 1877 št. 84—86; Odiseje IX. in X. pesem. — Kakor o časniku, tako je tudi o drugih svojih slovénških spisovanjih moral slišati in čitati marsiktero pikro, bodi si gledé obsežka bodi si gledé oblike itd. — O vprašanji, „kakšna naj bo zgodovinska podlaga ali pravilo, po katerem moramo zgodovinske reči meriti in soditi, in kako je njeno načelo?“ — pravi (str. 13. 14) na pr.:

„Naši učenci naj se navadijo že v mladih letih soditi za prihodno življenje, to je dobro, tega se moram terdno in urno poprijeti, to je hudobno, tega se moram skerbno ogibati . . . Naša pamet je solncu enaka, ona nam kaj lepo in svetlo kaže, pa le to, kar je na zemlji. Ko pa noč na zemljo pade in solnca viditi ni, še le vidimo milijone in milijone zvezd in nezmerni božji svet . . . Nas bi pa moralo zares sram biti, če je paganski Herodot v Bogu najdel princip zgodovine človeškega rodu, mi Kristjani pa bi lovili piškava mnenja modrijanov, katere vetrovi in valovi časa prinašajo in odnašajo. Naj bo tedaj vera podlaga in previdnost božja načelo vsega zgodovinskega uka in učenja in gotovo bo dozorel zlahtni sad rodovitne vednosti našim mladenčem za žive dni, ne pa kakor žalibog dostikrat vidimo gnjusni napuh ošabnih vedežev“. — Sicer glej, kar sem o ranjkem pisal v Slovencu l. 1878 (VI. št. 29. 31).

Jernej Dolžan r. 16. avg. 1815 v Križih pri Trziču, v latinskih šolah bil tudi v Novomestu, svečenik 1841, služil na pr. v Kostanjevici, Čemšeniku, Leskovcu, Šent-Vidu pri Zatičini, župnik na Radovici u. 3. apr. 1880. Marljiv v slovenščini že v bogoslovju — je pisal časih p. v Slovenijo l. 1849 št. 49—53: Pridobitev ilirskega

predstva Sept. Severa; v Danico l. 1850 str. 30—32: Sanje in resnica; str. 150. 151: Narodovnost (Po keršansko prevdarjena) itd. Podpisoval se je z znamko — lž —; a celo brez nje je prišla knjižica njegova na svetlo: Mati Božja dobrega sveta ali bratovska ljubezen. Povest iz časov turških bojev konec XVI. stoletja. Spisal duhoven ljubljanske škofije. Izdala družba sv. Mohora. Slovenskih večernic XVII. zvezek. V Celovcu 1868. 8. 119. Nat. J. Blaznik. Povést, znamenita po živi slovénki besedi, je vzeta iz zgodovine, domačih pripovedek in narodnega življenja. Na razgled o pisavi njegovi bodi nekoliko iz Danice l. 1850:

„Narodovnost je kaj pogosta beseda naših časov. Od nje se govori na deržavnih zborih in v priprostih gostivnicah, zanj se poganjajo učeni v bukvah in časnikih, in so se bojevali narodi v kervavih bitvah; nekteri jo hvalijo in povzdigujejo kot pridobitev sedajnosti; drugi jo černijo in ji pripisujejo vse nesreče, ktere so nas pretečeni dve leti zadele, de tako od mnogiga vpitja in šundra več ne vemo, per čim de smo. Ni nam tedej zameriti, če se tudi mi oglasimo in vprašanje stavimo; Kaj je narodovnost, narodnost (nationalitas) . . . Vanjo spadajo: Vera, rod, jezik, zgodovina, šege in navade (nošnja, igre itd.), in iz tih vsih izvirajoče in od drugih narodov razločno posebno mišljenje in ravnanje (omika) naroda . . . Poglavitni del narodovnosti je in ostané vera; drugi posamezni deli so le sredstva, ktere še le po veri in z vero svojo pravo ceno dobé. . . . Od druge strani je pa dognana resnica, de vera škodo terpi, če se jezik zatira, stare, pomenljive šege brez vikši potrebe odpravljajo, lepa stara noša opuša, narodova omika zaderžuje itd., ker se po takim ravnanji vera svojih pomočkov znebljuje in veliko težje korenine v narod poganja . . . Res je, de bi omika hitreje napredovala, ako bi le en sam jezik bil; pa tudi tega ne moremo tajiti, de bi se v tej in še hujši meri tudi pregrehe po svetu širile, duh časa bi bil nar hujši trinog človeštva (posebno zdaj, ko so po železnica in daljnopisih vsi zaderžki prostora in časa zginili), kteri bi ga v vednim nepokoji in trepetu deržal in ga iz zmote v zmoto, iz prekucije v prekucijo vodil in, ako bi se celi človeški rod kakor v predpotopnih časih, ko je še en sam jezik med ljudmi bil, v greh pogreznil, kdo bi ga razun Boga še mogel rešiti? itd. (str. 151)“.

Anton Pintar r. 10. jan. 1817 v Železnikih, mašnik 1841, kaplan pri sv. Lorcencu na Temenici, v Srednji Vasi Bohinjski, Kranjski Gori, Moravčah, na Brdu, fajmošter od l. 1855 na Turjaku, od l. 1861 v Zalilogu, u. 20. jun. 1881. Vedno zvest Slovenec in marljiv pisatelj je zgodej pričel delovati na slovstvenem polju slovenskem p.:

1) Dve povésti iz pisem Krištofa Šmida. A. Golobčik. B. Kanarčik. Poslovenil **A. P.**, bogoslovec v Ljubljani 1840. 8. 64. Nat. Blaznik. — II. natis 1853. 8. 64.

2) Kratek podúk sviloprejk ali židne gosenice in murve prav in z velikim pridam rediti. Iz nemškiga prestavil **A. P.** desetošolec. Na svetlobo dala kmetijska družba v Ljubljani 1841. 8. 44.

3) Sveti Anton, pušavnik in opat v Egiptu, očaj menihov in pušavnikov na Jutrovem. Prigodba s kratkimi premisliki. Poslovenil **A. P.** fajmošter v Zalim logu. V Ljubljani 1862. 8. 118.

4) Slomšekovo vodilo ali sedem šol keršanskega nauka za otroke pa tudi za odrasene. Iz Drobtinc l. 1848 pomnoženo na svitlo dal in založil Anton Pintar, fajmošter v Zalem Logu. V Ljubljani 1876. 8. 94. Nat. Milic, prodaja Gerber.

5) Obletnica posvečenja nove cerkve Marijne v Suši v Zaliloški duhovniji 13. vin. 1878. Spisal **A. P.** Zaliloški. V Ljubljani 1878. 8. 12. Blaznik.

Razun tega je jako pridno pisaril a) v Novice na pr. l. 1847: Veselo pismice vsim prijatlam šol; l. 1848: Šolski dopis iz Bohinja itd. — b) Drobtince l. 1854: Nagovor o slovesnem darovanju za popravo in olepšanje cerkve. — c) Slovenski Pri-

jatelj kaže več pridig z znamko **A. P.** od l. 1857 itd. — d) Sveto Pismo . . Allioli . . Wolf l. 1856—1857: Bukve Tobijeve; l. I. II. do Timoteja, l. do Tita, do Hebrejev. Vid. Predgovor XIV: Anton Pintar, fajmošter v Trijaku. — e) Učit. Tovarš l. 1864: Iz Slomšekovega navoda za šolo l. 1853 itd. — Skoro neprenehoma pa je dopisoval v f) Zgod. Danico, čvrstih sestavkov, ki bi sami bili lične in koristne knjižice na pr.:

Zg. Danica l. 1849: Previdnost božja naša pomoč in tolažba str. 171—251; Božja vladba v zgodovini celiga sveta str. 251—373 in l. 1850: str. 22—199; Vsakdanji opomin, čistost po stanu prav ceniti, ljubiti in ohraniti str. 327. Na vsak dan mesca. Poleg nemškiga. Na pr.: 1. Vpričnost Božja. Povsod vsevidno je okó, — Naj mesto še tak skrito bo. 2. Ljubezen Božja. Ljubezen zemeljska slepi, — Le Božja prav razveseli. 3. Prejema sv. zakramentov. Pokora in nebeška jed — Odverne duši greha sled. 9. Ogiba slabe tovaršije. Hudobne družbe vari se, — Ob srečo vso perpravi te. 15. Molitev. Molitev, ki v nebo puhti, — Nečisti oginj pogasi. 16. Cenilo čistosti. Lepo se demant lesketá — Še lepši kinč nedolžnost dá. 30. Sreča čistosti. Po sreči pravi hrepeniš — Le v čistosti jo dobiš. 31. Sklep za ohranitev čistosti. Gospod! daj svojo mi pomoč; — Nečista sladnost, lahko noč! — Šolarska obhaja na sv. Alojzja dan. Šolska poskušnja na Bistrici v Bohinji. — L. 1850: Opomin zastran šolske molitve. Potreben pomoček zoper eno poglavitno opovero v nekterih ljudskih šolah. Potrebno priporočilo — Zg. Danice — vsim Slovincam. — L. 1851: Otrok nikar na ženitnine. Zmed pisem sv. Bernarda. Nedeljskim učencam in učenkam. Pesmi (I—V) p.:

Bohinjski mladéneč.

Kje iskal bi bolj'ga kraja,
Kot v Bohinju najdem ga?
Čista sapa me obdaja,
Zemlja pa mi kruha dá.
Res, de zmiram je terpeti,
Zimski kakor letni čas;
Pridno, modro tu živeti
K sreči naši vodi nas itd.

Bohinjska deklica.

Sim Bohinjska deklica,
Minca mi je ime;
Sim nevesta Jezusa,
Njemu dam sercé.
Njemu le živet' želim,
De se večno osrečim;
Kar prijetno njemu je,
Zveseljuje me itd.

L. 1852: Ena beseda do učnikov pred sto leti razglašena. Družba sv. detinstva Jezusoviga. — L. 1853: Družba treznosti v Krajski Gori. Poslednja sodba I—VIII. — L. 1855: Premišljevanje pobožne duše o koncu leta. — L. 1856: Sveti Anton pušavnik (Pesem). — L. 1859: Življenje vjetiga pušavnika Malka, ki ga je popisal sv. Jeronim. L. 1860: Veseli dan v Laščah. — L. 1870: Janez Brencé, nekdanji Unški fajmošter. — L. 1872: Šolarska (Pesem) za nedeljske učence in učenke. Keršanska deklica (Pesem). Iskrice, pomožne k lepi odgeji in poboljšanju mladenčev in mož na priobčeno prošnjo Zg. Dan. v l. 39. pret. l. Slovo r. J. Brenceta. Govorček. — L. 1873: Marija v Suši v fari Zaliloški na Gorenškem. — L. 1874: Iz Zalega Loga. K spisu zoper pijančevanje (o družbi treznosti). — L. 1875: O potrebnem vodilu za podučevanje otrok v keršanskem nauku. Čertice iz življenja J. Valjavca. — L. 1876: Rokodelska (Pesem). Pobožna mati in gospodinja. O bratovšini naše ljube Gospe presv. Serca. Pesem o blagosl. in vkladnji temelj. kamna za novo romarsko cerkev Marije D. v Suši. Duhovne vaje v Zalem logu. — L. 1877: Mesec sv. Jožefa ali prav močna duhovna vojska. — L. 1878: Smert sv. Jožefa (Pesem). Obletnica posvečenja . . Pobožnost duhovnega potovanja k Materi Božji v Loreti. — L. 1880: Kranjska Loreta. — L. 1882: Iz zapuščine: Sv. Anton Pušavnik (Pesem). Sv. Frančišk Ksaverijan (Pesem). Sedem žalost Marije (Pes.). — Nabiral je ranjki za „Slovar Slov.“ in nekaj zapuščine je prejelo vredništvo „Zg. Danice“. Prisrčno pa je opisal ga Rodoljub Podratitovski v Zg. Danici l. 1881 str. 269—

301: Č. g. Anton Pintar, bivši fajmošter Zaliloški (Nekoliko čertic iz njegovega življenja).

Frančišek Kosmač r. 27. okt. 1817 na Koroški Beli, od l. 1844 do 1860 kaplan v stolnici Ljubljanski, potem v redu Jezusovem, u. 9. marc. 1866 v Gradcu. Nekoliko pisal o družbi dekliški ter dal na svetlo: Angel varh za žensko mladost ali nauki, silno potrebni sleherni, ktera hoče pravo dušno lepoto in vrednost ohraniti ali si jo zopet perdobiti. Posebno v prid dekliški družbi spisal **F. K.**, duhoven pastir. V Ljubljani 1859. 12. 234. Nat. Milic. — Drugi nat. 1865. 12. 274. zal. Gerber. — Sicer prim. Danic., Drobtnice 1859—60 in Duh. Pastir. — Na primer bodi: „Milujem te v tvojem sedanjem stanu, in ti iz serca želim zdravje in zadovoljnost. — Zadovoljnosti pa moraš tudi sam v sebi iskati. Ali ne praviš svojim spovedencem, da se serce na nič natvezti ne smé, in da mora le s tem pokojno biti in zadovoljno, ako se izide volja Gospodova? Ni li vsaka nezadovoljnost v svojem stanu nezadovoljnost z voljo Gospodovo? V volji Božji mora človek svoje zadovoljnosti iskati; in ali se nad teboj ne spolnuje volja Božja? — Imaš mar gorečnost le za nekatere duše, in za druge ne? Boš mar delal izjemo, ko Kristus nobene ni delal? Ali ni On za vse umerl, mu niso li vse ljube? Ako bi izjeme delal, bi imel vnemo zavolj ljudi, ne zavolj Boga; ali bi bilo to prav? — Dolgo si pil kelih sladkosti (to je bilo v Bohinju); bi se li ne hotel ozreti tudi na kelih britkosti? se ga boš li branil, ako ti ga Gospod ponuja? — Gospod ti pravi: Glej, tudi te duše so moje; ako me ljubiš, ljubi tudi nje in skerbi za nje. Se boš mar hotel braniti ali zbirati si, kaj naj ti zroči? — Dostani skušnjo; delaj, kjer Gospod hoče! Njegova roka ni prikrajšana; On ti povsod lahko pripravi tolažbo in veselje“ (Iz pisma l. 1849 gl. Danic. 1870 str. 279).

Janez Brence r. 4. maj. 1818 na Dovjem, učil se v Celovcu in v Ljubljani, maš. 1842, kaplan v Studenem, na Bistrici Bohinjski, v Planini, Komendi, Podkraju, od l. 1860 fajmošter na Uncu, u. 28. apr. 1870. Bil je vrl domorodec, marljiv za šolo vsakdanjo in nedeljsko, za sadjerejo itd. Dopisoval nekoliko v Danico na pr. l. 1849: Šola v Srednji vasi v Bohinji; Šolska poskušnja na Bistrici, Cerkvem odgovor o začetku šole; Mladenčem v izgled (Pesem); l. 1851: Nekaj od šole itd. — L. 1872 je priobčil A. Pintar v Danici: Slovo ranjcega g. J. Brenceta, tadanjega kaplana na Bistrici v Bohinju l. 1849 in Govorček za male o slovesnosti šolskega sklepa. Iskrice, pomožne k lepi odgoji itd.; pristrčno pa ga je opisal v Danici l. 1870: Janez Brence, nekdanji Unški fajmošter (str. 271—344). Iz govora v slovo bodi na pr.: Zdaj vas pa izročim Bogu in besedi milosti njegove (Dj. ap. 20, 32). — Precej dolgo že sem pogosto in prav iz serca marsikaj Bogu priporočal in prosil, da bi po svoji neskončni modrosti kako pre naredil. Nisem prosil, da bi mi Bog terpljenje odvzel, ampak da bi takó naredil, kakor je meni in vam v izveličanje. — In Bog je tako naredil, da vam dans zadnjikrat pridigujem. — Nekterim zmed vas bo prav in ljubo, da ne bom več tukaj pridigoval, da grem od vas, — nekterim bo pa težko. Ravno tako je tudi meni; so vzroki, zavolj katerih grem rad od vas; so pa tudi vzroki, zavolj katerih ne grem rad od vas. — Ker je za vas, ljubi moji poslušavci! dobro in potrebno vediti, zakaj grem rad, in zakaj ne rad od vas, želim vam dans to odkritoserčno povedati. — Če bom bolj dolgo in ojstreje kot po navadi govoril, se potolažite s tem, da je zadnjikrat. Preden pa začnem, prosim, še enkrat pokleknite, in na tihem Boga za potrebno razsvitljenje prosite itd. (Danic. 1872 str. 228).

Janez Stritar r. 1. avg. 1818 v Lašičah, maš. 1844, mnogo let kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, naposled beneficijat v Šent-Vidu poleg Zatičine, u. 21. maj. 1882. Iskren Slovenec že v latinskih in bogoslovnih šolah — je spisal: Živi Roženkranc. Molitevne in mašne bukvice s križovim potam za vse pobožne kristjane in prijatle Je-

zusa in Marije, posebno za brate in sestre živiga roženkranca. Sp. Janez Stritar, duhoven Ljubljanske škofije. S podobami. V Ljubljani 1852. 8. 212. Blaznik. — Nat. II. pomnož. 1862. 8. 432. — V družbi s tremi drugimi je na svetlo dal „Cerkveni Govornik“ l. 1856. 8. 524. Teč. I. Blaznik. — V Danico je poročal o sv. Feliksu mučencu, v farni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, p. Življenje, Slovesno prenesenje, Odpuški itd. l. 1858 in 1859; posebej: Podzemelske pokopališa, rake ali katakombe v Rimu str. 10 — 62; na primer bodi:

„Že dolgo se ni toliko storilo v prid katakombam, kakor od kar so sedanji sv. Oče Pij IX. za papeža izvoljeni. Vstanovili so družbo cerkvenih starin. Njeni udje so pod vodstvom papeževim, sleherni ud priseže, de ne bo nobene v katakombah pri kopanju najdene reči kam odnesel ali zase prikril, ker vse se mora skazati. Ta družba vedno na več novih rak zadeva . . . Izkopane starine se hranujejo v muzeji vatikanskega poslopja. Vse te reči zadosti glasno pričajo živo vero, upanje in ljubezen prvih kristjanov. Obiskovanje podzemelskih rak je že pa tudi marsikteriga nekatoličana k naši pravi veri spreobrnilo. Potem takim se lahko umé, zakaj je neki prav učen lutransk duhoven na Angleškem svojimu prijatlu, kateri se je v Rim napravljal, rekel: Ti, ako nočeš katoličan biti, nikar ne hodi v katakombe! . . . Iz vsega do zdaj povedaniga se kaže mesto Rim našim očém kakor kraljica, obdana od velike trume serčnih mučencov, kateri jo varujejo in peklenskim močém kljubujejo; — kakor mati, ki se po pravici smé ponašati s svojo družino, in ljubeznjivo nad zibelko svojih v Gospodu spijočih otrok čuje; kakor vedno zvesta nevesta Božjiga Sina med otroci, ktere je preskerbela svojimu nebeškemu Ženinu, in kterih v Jagnjetovi kervi oprane oblačila ji v krono služijo; in zadnjič kot varhinja resnice, ktera v poterjenje in spričevanje sleherniga svojiga izreka kervav podpis več milijonov spričevavcov iz vseh štirih strani svetá zamore skazati (Danic. 1859 str. 62).“

Književstvo.

— „Šolske Drobtnice“ v petindvajsetletni spomin smrti A. M. Slomškega. Učiteljem, odgojiteljem in prijateljem šole spisal Franc S. Jamšek, nadučitelj in bivši c. kr. okrajni šolski nadzornik v Reichenburgu. V Ljubljani. Natisnil in založil J. R. Milic. 1887. S Slomšekovo podobno. Učiteljstvo in šolstvo slovensko in sploh národ slovenski bode to prelepo knjigo veselo vzprejel in ji voščil: „Dobro došla!“ „Šolske Drobtnice“ obsegajo pa to-le zanimivo vsebino: Anton Martin Slomšek: Predgovor. I. Slomšek od svoje zibelki do svojega groba. II. Slomšek o domači odgoji otrok. III. Slomšek o šoli. IV. Slomšek o učiteljih. V. Slomšek kot praktični šolnik. VI. Slomšek o domoljubji in rodoljubji. VII. Slomšek o materinem jeziku. VIII. Slomšek o petji. Na konci. Učitelj začetnik. Za koliko podpira šolska ustrahovalnost ali disciplina poučevanje neposredno? Avancement ljudskih učiteljev. Pospešujmo branje dobrih bukev mej Slovenci. Učitelji slovenski, zjedini se tesneje. Iz šole za šolo: A. Naloge v izobražbo prostih stavkov. B. Slovenski pravopis (polno prav dobro odbranega šolskega blagá). — V uvodu piše g. pisatelj: „Dnė 24. septembra t. l. preteklo bo 25 let, kar je umrl preslavni knez in škof Anton Martin Slomšek. Da se bo njegov spomin po celej Sloveniji vredno obhajal, umevno je pri toli prebujenem in hvaležnem národu, kakor so Slovenci, samo ob sebi; da se bo pa tudi od strani slovenskega učiteljstva vse storilo, prvaka slovenskih pedagogov dostojno proslavljati, tega sem naprej prepričan. — V ta namen izdane so tudi te „Šolske Drobtnice“, in sicer učiteljem in odgojiteljem, oziroma učiteljicam in odgojiteljicam, pa tudi vsem prijateljem in prijateljicam šole.

Ko skromno knjižico odpreš, zazrè Ti, dragi čitatelj, mila čitateljica, v oči prijazno-resna podoba imenovanega knezo-vladike, katerej sledi životopis njegov, nadalje pa kratek opis njegovega delovanja kot pedagog, domo- in rodoljub slovenski. Temu sledi nekaj strokovnjaških, več ali manj času primernih sestavkov, konečno pa A) 43 nalog v izobražbo prostih stavkov, B) nad 60 pravopisnih vaj z dotičnimi vodili, pravili in nalogami.

O nalogah A) izrazilo se je že več sotrudnikov jako priznalno; jeden najodličnejših Ljubljanskih šolnikov pa mi je pisal mej drugim sledeče: „Odkar prijavlja „Tovariš“ Vaše slovnične vaje pod naslovom „Iz šole za šolo“ se užé vedno pripravljam pisati Vam ter povedati, kako me veseli skrbno nabrana tvarina, ki je izredno praktična in instruktivna. Tako bi morale biti naše slovnice, slovenske in nemške, osnovane, da bi pripravljale ob jednom pot v spisje Jasno misliti, govoriti in pisati, to je največja naloga ljudske šole, a tudi najtežavnejša; in če se spominjamo naših učnih sredstev za ta eminentno važen predmet To — in da slovnica postane pri učencih kri in meso le na podlogi obilnih praktičnih vaj tikajočih se obliko- in stavkoslovja — to gotovo Vas je napotilo, zbirati slovniškega gradiva, katero nam podajate v dolgi vrsti po „Učit. Tovarišu“. Res, vsega priznanja vredna je Vaša marljivost in goreča želja, kolegom svojim pomagati pri težavnem poslu. Bojim se pa, da bode ostalo Vaše delo samo v „Tovarišu“, mesto da bi bila učitelju priročna knjiga „sine qua non“. I. t. d.

Nadjam se tedaj, da bodo te drobtinice moje, po želji nekaterih navdušenih mož sedaj v jednej posodi, marsikateremu, zlasti začetnemu sotrudniku, mlajšej sotrudnici, kolikor toliko „dobro došle“; saj so od praktičnega, užé 30. leto delujočega šolnika spisane — iz najboljšega namena.

Kjer bi pa ta knjižica vzlic naglašanemu namenu vendar ne našla naklonjenosti, naj se pa malo skoz prste poluka, — in naj bodo te drobtinice dobre, dokler nam zmožnejši in spretnejši strokovnjaki tečnejših kosov ne ponúdiijo. Ako bomo le na boljše in najboljše čakali, tudi dobrega ne bomo pričakali, kajti: „Boljše je čestokrat dobremu na poti“.

Z ozirom na rečeno nadejati se mi je dobrohotne kritike; in ko bi v tej tudi katera huda padla na mene, — vedel jo bodem mirno shraniti ter se pri priliki okoristiti s takim prijateljskim svétom, ako bo le drugače kritika stvarna in nepristranska.

Océna, v katerej se po neprijateljsko dlaka cepi, koristi malo ali pa nič, čestokrat še škoduje: „Slovenščina zlatá, častí Slovencem (takó) ne obeta“.

Ako sem s tem neznatnim delcem jasno naznačen namen vsaj deloma dosegel, me bo veselilo“.

Prav živo priporočamo tedaj to krasno knjigo učiteljem, učiteljicam, odgojiteljem in prijateljem šole ter vsem Slovencem posebno pa še spoštovalcem preslavnega našega pisatelja kneza in škofa Antona Slomšeka. Cena brušuranemu iztisu je 1 glđ., vezanemu v platno pa 1 glđ. 20 kr., po pošti 10 kr. več.

— „Pedagogiško društvo“ na Krškem je ravnokar izdalo in založilo „**Pedagogiški letnik**“, obsezajoč „Občno vzgojeslovje“ (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), Pouk o črtežih s podobami, II. del (Jos. Bezlaj) in razne pedagogično-didaktične spise. Cena knjigi je za neude 1 gold. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni odtisi Občnega vzgojeslovja (cena 80 kr.) in Pouka o črtežih s podobami (cena 30 kr.), po pošti 5 kr. več. Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru „Pedagogiškega društva“ na Krškem.

— **Stritarjevih zbranih spisov**, I. in II. zvezek sta ravnokar prišla na svetlo in začénjata s „poezijami“. — Stritarjevi zbrani spisi bodo izšli v 50 do 60 po 2½ póle obsežnih snopičih po 25 kr. ali v 5 do 6 po 20 do 25 tiskovnih pol obsežnih zvezkih, vsak zvezek po 2 glđ. 50 kr. Vsak teden izide jeden snopič, vsak drugi mesec jeden zvezek. Poeziji sledi proza in sicer: a) pripovedni, b) dramatični, c) šaljivi, d) ukoviti, e) mešaviti spisi. Nekoliko spisov, iz posebnih razlogov in ozirov ne vzprejetih v naročitev, izide končno v dodatnem zvezku. — Vsem učiteljem in učiteljicam in sploh vsem prijateljem leposlovja slovenskega priporočamo iskreno Stritarjeve spise v obilno naročbo.

D o p i s i.

Od Trsta, meseca junija. »Učit. Tovariš« ni še prinesel do sedaj nobenega sporočila o preteklih učiteljskih izpitih v našem Primorju. Če tudi sem užé precej pozen, vendar se mi vidi potrebno, da izpregovorí tudi naš »Tovariš« besedico v tej zadevi, ker dobro vem, da zanimajo taka sporočila njegove bralce. Torej k stvari!

Kakor je znano, imamo na Primorskem dve izpitni komisiji: jedno v Kopru, a drugo v Gorici.

V Kopru se je oglasilo letos k izpitu za ljudske šole 9 učiteljev in 11 učiteljic, in sicer 6 učiteljev in 3 učiteljice slov. národnosti, 2 učiteljici Hrvatici; ostali oglašenci so bili ital. ná-

rodnosti. Od slov. izpitancev je bil jeden učitelj in jedna učiteljica (poleg jedne Italijanke) usposobljena z odliko, jeden učitelj (poleg jedne učiteljice in dveh učiteljev za ital. šole) ni bil usposobljen; vsi drugi prosto usposobljeni. Razen tega so se dali nekateri izpitati še iz drugega jezika kot učenega predmeta; zastran nemščine določuje to že itak točka 9. čl. I. novega predpisa o učiteljskih izpitih. Jeden užé prej izpitani slov. učitelj pa je moral dostati izpit iz verstva.

Za meščanske šole so bile izpitane 4 Italijanke, in sicer 2 iz prve, 2 pa iz druge skupine — vse z odliko. Ta odličen uspeh pri izpitih za meščanske šole je celó našo »Triesterco« takó navdušil, da je prišla za kadilnico, katero v novejšem času takó rada vihtí našim »patrijotičnim« Lahom.

Goriška izpitna komisija pa je imela takrat opraviti le z enim Italijanom za ljudske šole in dvema Italijankama za francoski jezik; prvi je bil prosto usposobljen, ostalih dveh pa jedna z odliko.

Tandem aliquando! Tako nekako smo vskliknili beróč sporočilo, da se je naš tržaški magistrat odločil sezidati že davno in težko pričakovano šolsko poslopje v Barkovljah. Hudobni jeziki so sicer govorili, da hočejo mestni očetje kaznovati slovenske Barkovljane za znane govore slov. poslancev v drž. zboru s tem, da jim zidanje zopet zavlečejo. Ali velika potreba nove šole, in smešnost vsacega zavlačenja zmagala je tudi tú. Vender pa hočejo naši pesimisti réči, da se imajo naši Barkovljanje zahvaliti edino le ugodnemu času, ko naš magistrat tako preširno okolu sebe meče s tisoči — za obrtniško šolo, za univerzo in za učiteljišče. Izrek »Prosi mnogo, da dobiš malo« posrečil se je našim mestnim očetom vrlo dobro. Dosegli so, kar so želeli. Zahtev po univerzi in učiteljišči niso že itak nikdar resno jemali. Predobro znajo sami, da bi jim izšolani pripravniki in vseučiliščniki delali največe preglavice. Kam z njimi?! — S takim ropotanjem in zahtevanjem po nemogočem si pripravljajo pri vladi pot za potrebnejše prošnje, dobričajo se svojim volilcem, ter vzbujajo sočutje pri »odrešencih« »onkraj luže«. Vsekako bi se imeli mi Slovenci od njih mnogo učiti. —

Pred zadnji mariborski »Popotnik« je objavil prevažen spis »O imenitnosti učiteljskih društev« in pristavek uredništva, da bi se kaj kmalu osnulo »osrednje učiteljsko društvo« za vse slovenske pokrajine. Mislim, da bi ne našel slov. učitelja, ki bi ne pripoznal nujne potrebe takega društva. A samo z golim pripoznanjem nam ni še nič pomagano; tú je treba dejanj, in ta so, ki vsacega ostrasišo; posebno ako niso premišljeno začeta. Zato mislim, da se z uresničevanjem »Popotnikovega« predloga najboljše pričnè, ako se odprè v »Tovarišu« in »Popotniku« stalen predal v razgovor o prih. vseslovenskem učiteljskem društvu. V tem predalu naj bi se oglašali slov. učitelji in učiteljice iz različnih slov. krajev, objavljali svoje misli, nasvète in predloge, izražali pomisleke o mnjenji drugih tovarišev, skušali je z dokazi podpreti, i. t. d. — In kaj nadalje? Nadalje pride.

Iz Sežane. — Vabilo. — Učiteljsko društvo za sežanski-komenski okraj zboruje 7. julija t. l. ob 9. uri dopol. v prostorih národne šole v Sežani sè sledečim vzporedom: a) Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja. b) Poučuje se slovnica v II. oddel. III. razreda. c) Kritikuje se pouk. d) Predava se o risani v osnovnih šolah. e) Nadaljuje se o kmetijstvu v nadalj. tečajih. f) Nasvétuje se to in ono. K obilnej udeležbi vabi

odbor.

Iz Suhora. V 9. dan junija, na praznik sv. Rešnjega Telesa je bila pri nas blagoslovljena nova šolska zastava, katero je preskrbel č. gospod župnik in predsednik kr. šol. svéta Martin Tomc. Ob 9. uri se je nesla zastava mej strelanjem in zvonjenjem iz šolske hiše v cerkev; spremljala jo je šolska mladina in obilna množica domačih faranov. G. župnik M. Tomc je pri tej priliki imel obširen govor, v katerem je naj prvo omenjal velikega praznika sv. R. T.; potem je razlagal, kaj pomeni zastava, kaj njene barve in podobi, katere se na zastavi vidijo. Po dokončanem govoru so otroci prav navdušeno zapeli dve pesmi »Sv. Alojzij« in »Mati Božja«. — Zastava je iz belega svilnatega damasta, ima podobi sv. Alojzija in čistega Spočetja. Ozalšana je z rudečim in modrim trakom. — Javno se tedaj zahvaljujemo preč. našem župniku, kateri je Suhorski šolski mladini preskrbel tako krasni spominek. Srčna hvala pa tudi vsem tistim č. gospodom prijateljem šolske mladine, kateri so s svojimi doneski pripomogli, da se je zastava kupila. Bog povrni vsem stoterno!

Franc Kenda,
učitelj in šolski voditelj.

Iz Litijskega okraja.*) (Konferencija). Ne v 30. dan maja, kakor je bilo pomotljivo nannanjeno, ampak 31. zborovalo je litijskega okraja učiteljstvo v Litiji. Vreme, katero je bilo

*) Nekoliko zakasnjeno. Ured.

mesec in dan pusto, se je oni dan izpremenilo. Solnce je prijetno sijalo in blagodejno vplivalo na vso naravo. I jaz sem veselo korakal proti Litiji. Različne misli rojile so mi po glavi, med drugim sličnim primerjal sem i našo kolegijaliteto z vremenom in gojil nado, da na učiteljstvo našega okraja danes žarek jedinstvi posije. Koliko se je moja želja in nada izpolnila, naj blagi čitatelj sam sodi.

Ko se konstatira 25 navzočih (6 je bilo bolnih, 2 sta pa iz drugih vzrokov izostala) otvori predsednik g. baron Taufferer ob $\frac{1}{2}$ 10 sejo; namestnikom imenuje g. Škrbinca; g. Janežič in gđc. Demšar pa se izvolita zapisnikarjem.

Ker še ni g. nadzornik vseh šol nadzoroval, izostale so opazke; omenil je le, da se je splošno stanje šolstva (se vé kolikor je nadzoroval) izboljšalo, na kar je prestopil k tretji točki: »Pismena delitev. Praktičen poskus z otroci nižjega oddelka«.

Poročevalka gđc. Malec povedala nam je v uvodu, da ne ume stavljen je jej naloge, ker ne vé, katere otroke naj si misli pod »nižjim oddelkom«. Pričela je pa le pravo, namreč z ustno meritvijo in delitvijo, a po par vzgledih prešla na pismeno delitev ter v pol uri preletela vse stopinje do skrajšane delitve z dvestopnim deliteljem. Temu preobširnemu gradivu je pa pripisati, da gđc. poročevalka ni naloge po svoji sposobnosti dovršila. Omeniti pa i moram, da mi je njena čista slovenščina zelo ugajala.

Da se o tem ni debatiralo, iskati je v občnem mnenji, da se pri gđc. učiteljicah to ne spodobi (!?). Le g. Zajec se je oglasil in je marsikaj prav stvarnega povedal, kar je pa gđc. poročevalko nekako v slabo voljo spravilo.

Ta točka je tedaj brez vsacega zanimanja minula in sledil jej je referat: »Opis okraja, po podanih podatkih«. Poročevalec g. Toman je mesto celega opisa podal le razvoj šol od naselitve Slovencev na Kranjskem do današnjega dne s posebnim ozirom na Litijski kraj. V uvodu se je opravičeval, rekši, ako ves opis podá, gotovo mu vsi uidejo, ali pa zaspé. Vzprejel se je brez debate.

O vrboreji razpravljaj je g. Cepuder. V svojem stvarnem govoru povedal nam je, da so se užé stari Rimljani z vrborejo pečali, a je i ž njimi propala. Še le v novejšem času so se jeli Francozi in Nemci ž njo pečati. V daljnem govoru poudarjal je precejšno korist vrb, ako se pametno ž njimi ravna in se ne izsesavajo, kakor je pri nas običajno, ker vrba najraje v zmernem pasu raste, slikal in priporočal je dva načina zasaditve: na suhem in v močvirji.

Kar se tiče splošne saditve je omenjal, da ni potreba visokih mladik saditi, ker manjše pozneje še hitreje rasto. V močvirnih krajih naj se skopljejo jarki po $\frac{1}{2}$ m narazen (da človek lahko vmes hodi) in tū se sadé podtaknjenci po suhem in v jarkih, a tū tako visoko, da voda korenin ne doseže.

Ker je veliko krajev, kateri so prazni (posebno močvirni), zato priporoča, naj se sadé vrbe. — Tako smo obdelali glavne točke.

A sedaj se zasuče. Zašla je med karpe ščuka v podobi samostalnih predlogov. No, sedaj smo pa pokazali, da i mi nekaj znamo. Predlog sledil je predlogu.

Prva predloga, katera sta bila jednoglasno vzprejeta, stavila sta gg. Zajec in Cepuder. Prvi je predlagal, naj se sl. deželni zbor poprosi, da se vsem definitivnim učiteljem dá volilna pravica, kar je pa i prav dobro podpiral, drugi je pa dostavljal, naj se prosi, da se učiteljem vštevajo vsa službena leta.

Po tem uvodu, kateri je drugim predlogom pot odprl, sukali so se, drug drugemu nasprotovali, da mi res potrpežljivosti primanjkuje razsoditi o čem je A in o čem B govoril. Iz tega vzamem predlog g. Zajca: »Skupščina naj sklene, da se knjižnica razdeli. Jedno polovico (katero neki?) naj ima zatičniški, a drugo litijski sodnijski kraj«.

(Konec prih.)

Iz Ljubljane. Učiteljska konferencija za mestni kraj Ljubljanski je bila v 16. dan preteč. m. v mestni dvorani. Skupščini predsedoval je c. k. okrajni šolski nadzornik gosp. Blaž Hrovat, kateri si je za svojega namestnika izbral g. Jak. Vodeba, profesorja na c. k. učiteljski. Zapisnikarjem sta bila izvoljena g. g. učitelja A. Funtek in J. Krulec. G. nadzornik je poročal o tem, kar je pri nadzorovanji po šolah zapazil ter je priznal, da se v mestnih šolah največ uspešno poučuje in da je po vsem zadovoljen in nekd celó prav zadovoljen. Potem poročal učitelj g. Jak. Furlan o vprašanji: »Kako more šola vplivati na vedenje šolske mladine zunaj šole«. S poročilom so se spojili ti le nasvét; 1. mestno redarstvo naj nadzoruje in po potrebi tudi kaznjuje dečke, ki se mej šolskim poukom po mestu klatijo in tobak kade, ali če žganje

kupujejo; 2. naj se za mladino odloči in napravi igrališče (kraj, kjer bi igrala); 3. šolska matrika naj se šolskim voditeljstvom izroči o pravem, po postavi odločenem času. Vsi ti nasveti se največ enoglasno vzprejmo. — Potem so se odločile učne knjige za prihodnje šolsko leto. Iz poročila knjižničnega odbora se je razvidelo, da ima knjižnica 376 knjig v 617 zvezkih, 1 podobo in 5 atlantov. Nasvèt, da bi se naročili »Stritar-jevi zbrani spisi«, se večinoma vzprejme. V stalni odbor in v knjižnični odbor volijo se »per acclamationem« zopet prejšnji odborniki. Okrajni šolski nadzornik g. A. Žumer je pri samostalnih nasvètih nasvetoval: 1. Naj bi se počitnice pustnega ponedeljka zamenjale s pepelnico (da bi bila namreč namesto ponedeljka pepelnica prost dan). 2. Naj bi se za mestne šole ustanovilo mesto stalnega pomožnega učitelja. Oba predloga se vzprejemata. Končno se g. predsednik zahvaljuje g. poročevalcu za trud ter zaključi zborovanje s trikratnim slavklicem našemu presvetlemu cesarju.

— Zlobnost in zvijača naših nemčurskih pisunov kaže se pri vsaki priliki in se mora užé vsakemu gnjusiti. Tudi konferencija Ljubljanskega učiteljstva s svojim nedolžnim sklepom — »naj bi redarstvo nadzorovalo in po potrebi tudi kaznjevalo dečke, ki kadé tobak in če žganje kupujejo« — jim je dobro došel kakor odprti žleb na mlin njihovih zlobnih namer. V »Tagespost« (v Gradcu, 19. jun.) nekdo teh pisunov (ki se užé po peresu pozná) pisari: »Der Laibacher Amtszeitung entnehmen wir die Nachricht, dass zur Besserung der Schulzustände an den Volksschulen Laibachs in der am 16. d. M. abgehaltenen Bezirkslehrerconferenz die Beaufsichtigung und Bestrafung der tabakrauchenden und schnapstrinkenden Schuljugend durch die Polizeiorgane verlangt wurde. Wir nehmen von diesem, anscheinend ohne jeden Widerspruch zum Beschluss erhobenen Antrage deshalb Notiz, weil durch ihn die traurigen Zustände der slovenischen Volksschulen in Laibach sich in ihrer ganzen Nacktheit enthüllen«. — Ravno v tem listu (v »Tagespost«, 19. jun.) na predzadnji strani pa se tudi poroča o učiteljski konferenciji (v 18. dan jun.) Graških učiteljev, kateri so mej drugim tudi sklenili to-le: 1. »Es sei eine Petition um ein Gesetz abzufassen, nach welchem Gastwirthen verboten werde, Kindern, welche im schulpflichtigen Alter stehen, geistige Getränke und Cigarren zu verabfolgen, und durch welches dem Blumenverschleiss durch Kinder in Gasthauslocalitäten Einhalt geboten werde. 2. Es sei das gesetzliche Verbot des Betriebes der Schundliteratur und Schandbilder anzustreben. 3. Es sei der steiermärkische Landtag neuerdings um Errichtung eines Rettungshauses für verwahrloste Jugend zu ersuchen«. — Vprašamo le: Kako se razpoznavata stanje ljudskih šol v Ljubljani od tega v Gradcu, ako se to sploh določuje po posamnih sklepih v učiteljskih konferencajah?

— Novo šolsko zastavo je dobila tukajšnja II. mestna peterorazredna ljudska šola. Na sv. Alojzija dan je imenovana šola praznovala trojno slavnost. Praznovala je (kakor tudi I. mestna deška ljudska šola) god sv. Alojzija, pomočnika šolski mladini, nekateri so pristopili prvokrat k mizi Gospodovi in šola je namreč dobila novo, krasno zastavo. — Pred šolskimi vrati je bil napravljen za svečanost primeren altar. Mladina z učitelji vred se je zbrala pred šolo; navzočega je bilo tudi mnogo za šolsko mladino se zanimajočega občinstva. Ob 1/2 8 uri pripelje se mestni župnik in duh. svètnik preč. g. Jan. Rozman ter blagosloví ob asistenci dveh duhovnikov novo šolsko zastavo po cerkvenem obredu. Zanimiv je bil potem njegov govor do učiteljev in do šolske mladine, ker je razlagal, kaj zastava kaže učiteljem, potem pa še učencem. Prve vzbuja k vztrajnemu delovanju na težavnem polji šolskega pouka, druge pa k pokorščini do učiteljev; spodbada naj jih dalje k pridnosti in neumorni delavnosti, kajti v starosti žel bode le tisti, kdor je mlad sejal. Hvaležno se je spominjal tudi dobrotnikov, ki so pripomogli, da se je napravila nova zastava; imenoval je mej drugim tudi Ljubljansko mestno srenjo, ki je stopila z znatno vsoto mej dobrotnike. Ko gosp. govornik končá, moli vkupno še za vse dobrotnike šole. Otroci zapojó z vbranim glasom: »Alojzij, cvet mladosti« končno pa še »cesarsko pesem«. Sprevod se je potem pomikal v mestno župljansko cerkev k sv. Jakobu, kjer so bili zbrani tudi učenci in učitelji I. mestne deške ljudske šole in kjer so imeli učenci obeh teh šol prvo sveto obhajilo. Tudi ta slavnost se je spodobno in prav ganljivo vršila. — Nova zastava je iz belega damasta in ima podobi: »neomadežanega Spočetja« in »sv. Alojzija« ter stane nad 120 gld. Te slavnosti udeležili so se tudi mestni župan gosp. P. Graselli, načelnik šolskega odseka in ud. dež. šolskega sveta g. prof. Tomo Zupan, mestni odbornik g. F. Trtnik in c. k. učitelj in dež. poslanec gosp. F. Stegnar ter mnogo občinstva iz vseh stanov.

— Važno razsodbo za stariše in šolske otroke je Dunajska deželna sodnija izrekla, da ima učitelj postavno kázensko pravo. Učitelj je oblastna oseba, ker je uk. javna

naprava in ga država nadzoruje. Učiteljevo opravilo je uradno opravilo, in ako kaznuje, kaznuje uradno.

— Gledé šolskih knjig se je v zadnjem zasedanji državnega zbora grajala ta napaka, da se prepogosto menjajo, kar je škodljivo pouku, in tudi prizadeva učencem nepotrebne troske. Vsled tega je naučni minister sestavil posebno komisijo, ki se ima pečati s to nalogo in podati dotične predloge. Tudi se ima za to skrbeti, da se vsebina šolskih knjig, ako se ne pokaže nujna potreba, deset let ne premení.

— Hrvatski učiteljski dom, kojega v Zagrebu snujejo naši bratje, hrvatski učitelji, vrlo napreduje. Srečke za »hrvatski učiteljski dom« dobivajo se tudi pri uredništvu našega lista.

Št. 659

okr. š. sv.

Učiteljske službe.

V Logaškem okraji oddali se bodeti za trdno ali začasno drugi učiteljski službi na dvorazrednicah na Blokah in v Begunjah, prva s 450 gld., druga pa s 400 gld. letne plače. V definitivno namestenje razpisujejo se učiteljske službe: na trirazredni ljudski šoli v Žireh II. učiteljsko mesto s 500 gld. letne plače in s stanovanjem in na čveterorazredni ljudski šoli v Cirknici IV. uč. mesto s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. Prosilci ali prosilke za te službe naj svoje prošnje po uradnem potu do 20. julija 1887. l. vlagajo pri tem c. k. okrajnem šolskem svétu.

C. k. okrajni šolski svét v Logatcu v 15. dan junija 1887. l.

ad št. 87

okr. š. sv.

N a t e č a j.

Na tukajšnji dekliski ljudski šoli je popolniti službo podučiteljice.

Tej službi pripada letna plača 500 gld. in pravica do postavnih službenih doklad.

Prosilke za to službo imajo svoje prošnje z dokazili o učiteljski sposobnosti za pouk v obéh deželnih jezikih in o dozdanjem službovanji, ako se nahajajo v dejanski učiteljski službi, potom predstoječega c. kr. okrajnega šolskega svéta vsaj do 25. julija 1887. l. vložiti pri podpisnem c. kr. mestnem šolskem svétu.

C. kr. mestni šolski svét v Ljubljani v 21. dan junija 1887.

Prosednik: Grasselli m. p.

VABILO K NAROČBI

❖❖❖ za drugo polovico 1887. leta. ❖❖❖

Vse p. n. častite gg. poluletné naročnike opozarjamo, da jim je z 12. številko „Učiteljskega Tovariša“ potekla naročnina ter jih najuljudneje prosimo, da bi blagovolili za II. polovico t. l. naročnino poslati. Tudi tiste gg. naročnike, ki so še od pred dolžni naročnino, prosimo, da bi poravnali svoj dolg pri založništvu.

„Učiteljski Tovariš“ stane vse leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50 kr. Novim naročnikom še lahko pošljemo vse dozdanje številke.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem preblagim svojim prijateljem in podpornikom, ki nas z naročevanjem in dopisovanjem podpirajo ter jih lepo prosimo, da bi nam bili še dalje zvesti sotrudniki na našem težavnem dejališči: za blagouspešnost národnemu šolstvu in učiteljstvu.

Uredništvo in založništvo.

Današnjemu listu pridejan je „Kazalec“.

